

Poštovní schránky, pan Kastlík a ti druzí

V úterý 10. 10. 2017 se veřejnosti otevřela v Poštovním muzeu v Praze výstava **„200 LET POŠTOVNÍ SCHRÁNKY“**. Jedná se v pořadí šestou a poslední výstavu, kterou Poštovní muzeum v roce 2017 přichytilo příznivcům české poštovní známky a poštovní historie. Je radostné, že se letos na poštovní historii nezapomnělo aspoň tímto významným počinem a výstavou, která svým scénářem, realizací a vystavenými exponáty vynikající úroveň.

Poštovní (přesněji listovní) schránky se objevily na území Rakouského císařství již v roce 1785 ve Vídni. Na českém území byly zavedeny dekretem dvorské komory 10. dubna 1817. Tímto dnem byly povoleny poštovní schránky a toto výročí si letos připomínáme. Schránky začaly být umísťovány 1. června 1817. Ne pro všechny zásilky se však mohly poštovní schránky používat. Přepážky pošt přijímaly zásilky do ciziny, dopisy zasílané úřadům či soukromým osobám osvobozeným od poplatků a některá další listovní psaní.

Rozhodnutí o poštovních schránkách bylo průlomové, část veřejnosti však této novince nepochopila. Uvažovalo se dokonce o jejich odstranění. Poštovní známky zavedené v císařství 1. června 1850 jejich používání značně podpořilo. Poštovní schránky u nás, ale i ve světě, kde došlo k jejich povolení, se rozšířilo a zdomácnělo. S diverzifikací poštovních možností se objevily speciální schránky na různé druhy pošty (schránky pro obchodní zboží, tiskoviny větších rozměrů, potrubní poštu, expresní zásilky potrubní pošty, letecké zásilky, schránky námořní a lodní pošty, schránky ve vlakových vozech, tramvajích, poštovních autobusech, autopošt, automobilové pošty. Ke statickým schránkám tím přibýly i mobilní. Ve světě šíře schránek je ještě větší (např. schránky u mobilních poštovních vozů, trolejbusů a jiné). Časem přibýly i další poštovní schránky, které mají souvislost s listovními zásilkami. Jedná se o schránky na soukromých domech na vhazování soukromé pošty, různé doručovací, odkládací, dodávací schránky či poštovní boxy (POB). U nás se například objevily i postboxy užívané pro firemní účely.

Stálá expozice Poštovního muzea ve Vyšším Brodě návštěvníkům přibližuje různé druhy schránek. U nás i ve světě patří poštovní schránky ke koloritu velkých měst a malých sídlišť a vesnic. V některých zemích poštovní správa omezuje počty schránek, v některých naopak jejich síť rozšiřují.

Výstava v Poštovním muzeu, jejímž autorem je dr. Jan Kramář (námět a scénář) za vydatné pomoci 150 dalších autorů, z nichž jmenuji zejména Mgr. Denisu Sedlákovou, která se postarala o produkci doprovodné akce včetně interaktivní činnosti, je výborným počinem Poštovního muzea. Výstava končí 25. 2. 2018.

Výstava nezapomněla ani na děti. Kromě jiného připravila vynikající materiál nazvaný **„Průvodce historií poštovních schránek pro děti“**, který schránku nejen definuje jako „.....něco zvláštního. Schovává tajemství, různé lidské příběhy svěřené papíru. Na krátký čas poskytne dopisům a pohlednicím domov“. Příběhem „Pohledem „pohlednice“, kterou vložil do schránky pan Josef Kastlík z Postoloprty přibližuje dětem toto poštovní zařízení v této osmistránkové brožůře autorem Denisy Sedlákové a grafičky Beaty Šafkové. V dnešní době elektronických zařízení velmi výjimečné. Doufejme, že mezi dětmi najde odezvu.

K výstavě poštovní správa vydala výraznou známku v hodnotě 16 Kč, jejímiž autory jsou P. Sivko a R. Šneider. Známkou doprovází denní příležitostné razítko, FDC a přitisková celina (hodnota E). Tím se vyšlo vstříc nejen poštovním historikům, ale i sběratelům.